

Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување

И з в е ш т а ј
за работењето на Агенцијата за супервизија на капитално
финансирано пензиско осигурување
во 2011 година

Скопје, март 2012 година

Содржина

- **Вовед**
- **Организација и финансиско работење**
  - Организациска шема на Агенцијата
  - Работење на Управниот одбор на Агенцијата
  - Финансирање на Агенцијата
- **Реализирани активности во извештајниот период**
  - Супервизија на пензиските друштва и пензиските фондови
  - Закони и подзаконски акти
  - Постапувања поврзани со права на членови, претставки и предлози
  - Активности поврзани со агенти на пензиските друштва
  - Развивање на свеста на јавноста за целите и принципите на капитално финансираното пензиско осигурување и правата на членовите на пензиските фондови
  - Статистичка анализа и изработка на извештаи за капитално финансирано пензиско осигурување
  - Развој на деловните процеси на Агенцијата
  - Информатичкиот капацитет на Агенцијата
  - Градење и јакнење на капацитетот на човечките ресурси на Агенцијата
  - Соработка со институции и организации од земјата и странство
  - ИПА проект
- **Други активности**

I. Вовед

Изминатата 2011 година Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: Агенцијата) ја обележа 9-годишнината од своето постоење, како и шест години од целосната оперативност на системот на задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и две години од почетокот на доброволното капитално финансирано пензиско осигурување.

Агенцијата се грижеше за правата и интересите на 296.631 членови на приватните задолжителни пензиски фондови и 12.195 членови на приватните доброволни пензиски фондови со вкупната вредност на средствата во сите фондови од над 260 милиони Евра.

Во текот на 2011 година Агенцијата продолжи да ја усовршува својата функција преку интензивирањето на теренската и вонтеренската контрола на пензиските друштва и на пензиските фондови.

Во функција на ефикасна вонтеренска супервизија на дневна основа, Агенцијата работеше на унапредување и надградување на деловните процеси согласно потребите и барањата на сите институции вклучени во системот на капитално финансирано пензиско осигурување. Деловните процеси на Агенцијата се поддржани со современи софтверски и хардверски решенија што придонесуваат кон брзината на реакцијата на Агенцијата и непречено следење на секоја промена која настанува во системот на капитално финансираното пензиско осигурување. При вршењето на автоматската вонтеренска супервизија Агенцијата продолжи со својата проактивна интервенција и предвремено спречување на појавување на проблеми, со што се намалува потребата од преземање на корективни активности по настанати проблеми. Во насока на подобрување и усовршување на супервизијата, Агенцијата активно работеше на развивање на супервизијата базирана на контрола на ризик, со помош на проектот финансиран со средства од ИПА. .

Во 2011 година продолжија и редовните теренски контроли кои стручната служба на Агенцијата ги спроведе во двете пензиски друштва и тоа контрола на работењето на друштвото (институционална контрола) и контрола на работењето со средствата на пензиски фонд (финансиска контрола).

Во 2011 година Агенцијата даваше иницијативи за измена на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување и активно учествуваше во нивното изготвување. Исто така Агенцијата изготви и донесе повеќе подзаконски акти за доуредување на законската материја.

Агенцијата, како членка на Меѓународната организација на пензиски супервизори (ИОПС), активно учествуваше во нејзината работа определувајќи се за следење на принципите во вршењето на својата регулаторна и супервизорска функција изградени врз основа на најдобрите светски практики.

II. Организација и финансиско работење

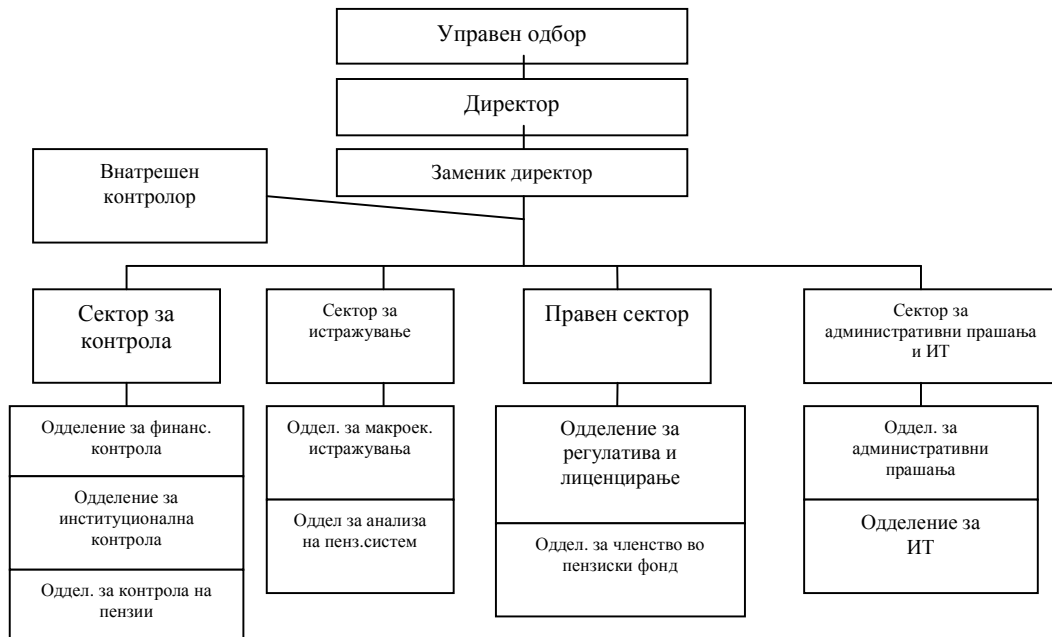
Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување е основана заради вршење супервизија на работењето на пензиските друштва и на пензиските фондови. Нејзина цел е заштита на интересите на членовите на пензиските фондови и поттикнување на развојот на капитално финансираното пензиско осигурување. Агенцијата е регулаторна и супервизорска институција во капитално финансираното пензиско осигурување со јавни овластувања.

За својата работа Агенцијата одговара пред Владата на Република Македонија, а Министерството за труд и социјална политика врши надзор над законитоста на работењето на Агенцијата.

Органи на Агенцијата се Управниот одбор и директорот. Директорот на Агенцијата има заменик на директорот.

Управниот одбор на Агенцијата е составен од пет члена именувани од Владата на Република Македонија.

Организациска шема на Агенцијата

II. 2 Работење на Управниот одбор на Агенцијата

Во текот на 2011 година Управниот одбор на Агенцијата, согласно своите права и обврски содржани во Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, Статутот на Агенцијата и Деловникот за работа на Управниот одбор, редовно одржуваше седници давајќи особен придонес во зголемување на квалитетот и ефикасноста на работата на Агенцијата. Согласно утврдена динамика Управниот одбор во 2011 година одржуваше најмалку една седница во текот на месецот, односно одржа вкупно 16 седници на кои:

Усвои :

- Извештај за работењето на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување во 2010;

Разгледа:

- Извештај за финансиското работење на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување за 2010;
- Извештај за финансиското работење на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување во првиот квартал од 2011 година;
- Извештај за финансиското работење на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување во вториот квартал од 2011 година;

- Извештај за финансиското работење на Агенцијата во третиот квартал на 2011 година
- Донесе:
  - Годишна програма за работа на Агенцијата во 2011 година;
  - Финансискиот план на Агенцијата за 2012 година;
  - Предлог - годишна програма за работа на Агенцијата за 2012 ;
  - 14 правилници;
  - 6 одлуки;
- Даде согласност/одобрение на:
  - 13 барања од пензиските друштва

II.3 Финансирање на Агенцијата

Работењето на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување се финансира од надоместоците кои Агенцијата ги наплатува од пензиските друштва.

Во Законот е пропишано дека висината на наведените надоместоци ја утврдува Агенцијата, на кои согласност дава Владата на Република Македонија и истите се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија”.

Со Законот за измена и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (“Службен весник на Република Македонија” бр. 50/2010) се намали највисокиот месечен процент на надоместокот кој Агенцијата го наплатува од пензиските друштва од 2,5% на 0,8% од уплатените придонеси во сите пензиски фондови со кои управуваат друштвата. Ова намалување се изврши имајќи ја во предвид општата определба на Владата на Република Македонија за намалување на надоместоците кои ги наплаќаат државните институции, односно намалување на вкупните трошоци на капитално финансираното осигурување.

Така и за 2011 година Агенцијата останува во рамките на законски утврдениот максимум од 0,8% од уплатените придонеси во сите пензиски фондови со кои управуваат друштвата. За оценката на надоместокот за 2011 година беа изготвени анализи на расходната и приходната страна од финансирањето на Агенцијата. За расходната страна беа користени предвидените расходи на Агенцијата согласно Финансискиот план на Агенцијата за 2011 година и Програмата за работа за 2011 година, додека за приходната страна беа изготвени анализи врз основа на проекциите на приливите на придонеси во задолжителните и доброволните пензиски фондови (кои се основа за пресметка на надоместокот). Исто така беше земен предвид и делот од заштедите кои Агенцијата ги има остварено претходните години поради помалиот број на вработувања и соодветно поради намалени трошоци за плати и надоместоци од плати во Агенцијата, поради забраната за набавка на мебел, поради користењето на кредити и донации за финансирање на службени патувања и обуки, како и поради неискористување на услугите за информациона терминал за инвестирање во странство во претходните три години, кои беа пренесени на сметката на Агенцијата.

За очекуваниот прилив на придонеси беа користени проценки за прилив на придонеси во задолжителните и во доброволните пензиски фондови во 2011 година. За

приливот на придонесите во вториот столб беа користени актуарските проекции на Актуарската единица во Фондот на ПИОМ (две сценарија – базично и песимистичко). За приливот на придонеси во третиот столб беа користени реалните податоци од приливите во 2010 година и проценки за 2011 година, кои се уште се незначителни од аспект на финансирање на Агенцијата бидејќи третиот столб се наоѓа во иницијална фаза на негова операционализација и очекуваниот прилив на доброволни придонеси е мал. Сепак, Агенцијата и за третиот столб, како и за вториот столб, ќе има исти обврски во однос на регулирање и супервизија на друштвата, доброволните пензиски фондови и чуварите на имот кои функционираат во рамките на третиот столб, поради што се утврдува иста висина на надомест за пензиските друштва пресметан врз основа на придонесите во задолжителните и врз основа на придонесите во доброволните пензиските фондови.

Преку пресметка на соодносот помеѓу планираните расходи (35,6 милиони денари) и проектираните придонеси (околу 3,5 милијарди денари) и земајќи ги во предвид 15% од заштедите од претходни години (9 милиони денари) добиена е предложената висина на надоместокот од придонеси од 0.8%.

III. Реализирани активности во извештајниот период

III. 1 Супервизија на пензиските друштва и пензиските фондови

Вонтеренска супервизија

Во текот на 2011 година се вршеше континуирана вонтеренска контрола на работењето на пензиските друштва, задолжителните пензиски фондови и доброволните пензиски фондови врз база на извештаи и информации доставени од пензиските друштва и останатите институции вклучени во системот како што се Фондот на ПИОМ и чуварите на имот на пензиските фондови.

Предмет на контрола беа следниве области:

1. Агенцијата на дневна основа, во функција на проактивна контрола, ги врши следниве активности:

- Контрола на распределбата на придонесите на индивидуалните сметки на членовите во задолжителните пензиски фондови
- Контрола на надоместоците што ги наплатуваат пензиските друштва
- Контрола на инвестициските активности:
  - квалитативните ограничувања пропишани во Правилниот за инвестирање на средствата на задолжителните пензиски фондови и Правилникот за инвестирање на средствата на доброволните пензиски фондови, во врска со инструментите се проверуваат на дневна основа, за склучените трансакции во текот на претходниот работен ден за задолжителните и за доброволните пензиски фондови.
  - склучени трансакции: цена, количина, пазар на кој е склучена трансакцијата, посредник, посредничка провизија – на дневна основа, за склучените трансакции во текот на претходниот работен ден за задолжителните и за доброволните пензиски фондови

- контрола на исполнувањето на квалитативните критериуми по инструмент и законските ограничувања по класи на инструменти, за инструментите кои се веќе во портфолиото на пензискиот фонд. Во текот на 2011 година, на барање на пензиските друштва во согласност со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, Агенцијата, земајќи ги во предвид единствено интересите на членовите, го продолжи рокот за усогласување на инвестиционите активности на задолжителните и доброволните пензиски фондови до 31.12.2011 година за дополнителни 18 месеци (максималниот рок утврден согласно Закон), за вкупно 2 инструменти кои се наоѓаат во портфолиото на задолжителните и доброволните пензиски фондови. Со исклучок на еден инструмент чија продажба е оневозможена поради недоволната ликвидност на пазарот на капитал, сите останати се во рамките на рокот за усогласување на инвестиционите активности.
- Контрола на проценката на вредноста на средствата и обврските на пензиските фондови - на дневна основа за состојбата на претходниот работен ден за задолжителните и за доброволните пензиски фондови
- Контрола на пресметка на вредноста на сметководствената единица, бројот на сметководствени единици и вредноста на нето средствата на пензиските фондови - на дневна основа за состојбата на претходниот работен ден за задолжителните и за доброволните пензиски фондови. Агенцијата за секој датум на проценка (секој ден), ги одобрува вредноста на сметководствената единица, бројот на сметководствени единици и вредноста на нето средствата на задолжителните пензиски фондови, а ја проверува и вредноста на сметководствената единица, бројот на сметководствени единици и вредноста на нето средствата на доброволните пензиски фондови врз база на податоците за поединечни уплатени придонеси и надоместоци добиени од пензиските друштва. На својата интернет страна Агенцијата ја објавува вредноста на сметководствената единица за секој пензиски фонд (задолжителен и доброволен).
- Контрола на пренос на средства меѓу задолжителните пензиски фондови – премин од еден во друг пензиски фонд од посебна на индивидуална сметка, премин од еден во друг пензиски фонд или во Фондот на ПИОМ заради раскинување на договор за членство - на дневна основа, при настанување.
- Контрола на исплатата од задолжителните пензиски фондови кон Фондот на ПИОМ по основ на инвалидска или семејна пензија и контрола на исплатите по основ на наследство - на дневна основа, при настанување.
- Контрола на исплата на пензиски надомест од доброволните пензиски фондови – на последен работен ден во месецот, по настанување.

При секојдневните контроли на работењето на друштвата беа откривани определени грешки и неправилности, но земајќи го во предвид фактот дека контролата е проактивна, грешките беа веднаш отстранети од страна на пензиските друштва и чуварите на имот.

2. На квартална основа Агенцијата го контролира следното:

- Контрола на сметководството и финансиските извештаи на задолжителните пензиски фондови, доброволните пензиски фондови и пензиските друштва.

- Контрола на минималниот износ на ликвидни средства кои треба да ги одржуваат пензиските друштва.
- Контрола на минималниот износ на главнина кој треба да го одржуваат пензиските друштва.

3. Како дел од редовните вонтеренски контроли, согласно *Правилникот за начинот на спречување на злоупотреба на информациите добиени како резултат на службената положба и за содржината и начинот на известување за трансакции со хартии од вредност*, Агенцијата врши контрола на податоците доставени од друштвата и чуварите на имот за трансакциите со хартии од вредност на лицата со пристап до доверливи информации и нивните поврзани лица и на трансакциите на пензиските друштва. Друштвата и чуварите на имот доставуваат до Агенцијата податоци за склучени трансакции на секои 180 дена. Исто така, Агенцијата врши проверка на Извештаите за акционерски собранија, кои друштвата ги доставуваат до Агенцијата за собранијата на акционери на кои се обврзани да присуствуваат.

При проверка на податоците за склучените трансакции со хартии од вредност на лицата со пристап до доверливи информации и нивните поврзани лица, Агенцијата констатираше дека нема сомнителни трансакции, односно во деновите (вклучувајќи 5 дена пред извршување на трансакцијата) кога овие лица вршеле трансакции не се тргувало со истите хартии од вредност за пензискиот фонд за кој имаат доверливи податоци. Агенцијата утврди тргување од страна на пензиските друштва во свое име и за своја сметка во рамки на 5 дена од тргувањето за сметка на пензискиот фонд (купување), со исти хартии од вредност, меѓутоа секогаш е тргувано по иста или по пониска цена за пензискиот фонд. Агенцијата ги проверува и трансакциите со хартии од вредност на лицата со пристап до доверливи информации во Агенцијата. Во 2011 година не се пријавени трансакции со хартии од вредност од страна на вработените на Агенцијата.

4. Согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и *Правилникот за потребниот обем на тргување и неопходната кадровска, техничка и организациона оспособеност на домашните правни лица кои можат да бидат избрани за вршење на услуги со хартии од вредност*, друштвата се должни да спроведуваат постапка за избор на домашни правни лица кои вршат услуги со хартии од вредност еднаш во период од 365 дена или во пократок временски период доколку е тоа во интерес на членовите на пензискиот фонд.

Во 2011 година Агенцијата разгледуваше две барања од друштвата за одобрување на договори со правни лица за вршење на услуги со хартии од вредност. Друштвата ја доставија бараната документација при што Агенцијата даде согласност на договорите со брокерските куќи.

5. Контрола на процесите на маркетинг на пензиските друштва – проверка на објавени маркетинг материјали, проверка на интернет страните на пензиските друштва, проверка на задолжителните објави, како и активности на пензиските друштва поврзани со работи на маркетинг. Во текот на 2011 година, Агенцијата донесе шест решенија за отстранување на незаконитости до пензиските друштва за маркетинг активности на агенти, за корекција на неревидиран финансиски извештај, за отстранување на материјал за маркетинг, за вршење на работи на маркетинг во простории кои не се деловни соработници. Пензиските друштва постапија по сите решенија на Агенцијата. Исто така, Агенцијата издаде осум укажувања до пензиските друштва за маркетинг активности на друштвата во врска со информации објавени на

електронски медиуми и со употреба на печатени маркетинг материјали, за објава на ревидирани финансиски извештаи.

6. Контрола на органи на управување и надзор на друштвата. Во текот на 2011 година, Агенцијата донесе едно решение за усогласување на органите за управување на друштвото со законските акти и едно решение за избор на независен член на Надзорен одбор. Исто така, Агенцијата достави до друштвата две укажувања во врска со навремено преземање мерки при законски измени како и за спроведување на едукација.

7. Контрола на зачленувањето во пензиските фондови – начинот на склучување на договори за членство, постапувањето по поднесоци за раскинување на договорите за членство во задолжителен пензиски фонд и контрола на работењето на агентите

Во 2011 година Агенцијата вршеше редовни проверки на усогласеност на податоците од својот Регистар на членови со Регистрите на членови на пензиските друштва. Од контролата произлегоа разлики во членовите, кои настанале поради технички грешки при нивното вчитување и истите беа отстранети во најкус можен рок.

- Во 2011 година Агенцијата изврши контрола на 11 агенти и достави вкупно 1420 писма до членовите со кои тие агенти имаат склучено договори. Контролата на работењето на агентите се вршеше редовно или по поплака на член. Пет агенти се контролирани по добиени поплаки од страна на членови, а останатите шест се од редовна вонтеренска контрола. Од петте агенти кои се контролирани по добиени поплака од страна на членови кон три е спроведена постапка за порамнување и исто така се избришани од Регистарот за агенти, за останатите два агенти контролата продолжува и во 2012 година. Кон останатите шест агенти кои беа дел од редовната вонтеренска контрола не се превземени мерки бидејќи не беа утврдени неправилности во работењето на агентите врз основа на писмениот прашалник кој го пополнуваат членовите.
- Со почетокот на функционирањето на третиот столб Агенцијата започна со редовна проверка на членовите кои пристапуваат во доброволното капитално финансирано пензиско осигурување. Контролата се врши месечно на доставени податоци од друштвата при што се проверува валидноста на бројот на договорот, постоењето на друга сметка, возраста на членот, агентот кој го склучил договорот, дали членот е корисник на старосна или инвалидска пензија (по добиена информација од Фондот на ПИОМ по електронска пошта) и дали членот повлекува средства од втор и третиот столб.

8. Пензиските друштва се должни согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување да формираат единица за внатрешна ревизија која редовно ќе го контролира работењето на друштвото и пензиските фондови со кои тоа управува. Единиците за внатрешна ревизија изготвуваат извештаи за извршените контроли и истите се должни да ги доставуваат до Агенцијата. Агенцијата го следи работењето на друштвата преку доставените извештаи и ги лоцира можните ризици во работењето на друштвата. За 2011 година Агенцијата е известена за спроведени 7 внатрешни ревизии во друштвата по кои ревизорот доставил препораки до раководството. Раководствата на пензиските друштва веднаш ги прифаќаат и имплементираат препораките. Во текот на 2011 година Агенцијата не констатираше неправилности во овој дел од Работењето на друштвото.

Агенцијата покрај тоа што дава одобрение за назначување на член на Надзорен и Управен одбор на пензиските друштва, редовно ги следи и контролира состојбите во овие органи, нивната усогласеност со останатата регулатива во Република Македонија, запишувањето на измените во Централниот регистар на Република Македонија и поврзаноста на овие лица со компаниите во кои инвестираат пензиските фондови.

9. Во текот на 2011 година Агенцијата не констатираше неправилности во овој дел од Работењето на друштвото.

Теренска контрола на пензиските друштва и пензиските фондови

Во вториот и третиот квартал на 2011 година, беше извршена редовна теренска контрола на работењето на двете пензиски друштва и нивното управување со средствата на задолжителните и доброволните пензиски фондови (институционална и финансиска контрола), согласно Годишниот план на Агенцијата за контрола на работењето на пензиските друштва за 2011 година. Во периодот на вршење на теренска контрола, двете друштва функционираа како друштва за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови и управуваа со по еден задолжителен и еден доброволен пензиски фонд. Контролата беше изведена непосредно во просториите на двете друштва и продолжи посредно во Агенцијата.

Контролата ги вклучи следните аспекти на работењето на друштвото:

- Сметководството и финансиските извештаи на друштвото;
- Капитал и профитабилност на друштвото;
- Средства и инвестиции на друштвото;
- Усогласеност со законските прописи и интерните акти на друштвото;
- Човечка и материјална адекватност;
- Работата на Надзорниот и Управниот одбор;
- Договори со надворешни соработници и даватели на услуги,
- Инвестициските активности на друштвото со средствата на пензиските фондови;
- Почитување на обврските кои произлегуваат од договорот за чувар на имот;
- Сметководствената евиденција и финансиските извештаи на пензиските фондови;
- Евиденција на промени и состојба на индивидуалните сметки на членовите на пензиските фондови;
- Оценка на системот на интерни контроли и интерна ревизија;

Контролата беше извршена преку увид во дел од документацијата на двете друштва и преку интервјуирање на претставници од друштвата.

При контролата кај ниту едно од двете друштва не беа констатирани незаконитости во нивното работење, ниту во управувањето со пензиските фондови.

Врз основа на констатациите и забелешките од записникот за извршената контрола на двете друштва, а земајќи ги во предвид добрите деловни обичаи, како и потребата за континуираното подобрување на работењето на друштвата со цел унапредување и развој на капитално финансираното пензиско осигурување и заштитата на интересите на членовите на пензиските фондови, препораките на Агенцијата во смисла на подобрување на работењето на друштвата и нивното управување со средствата на пензиските фондови се однесуваа на:

- Зајакнување на интерните контроли заради континуирана усогласеност со прописите и процесите;
- Зајакнување на интерните контроли во процесот на инвестирање на средствата на пензиските фондови;
- Мерење на перформансите на портфолиото на пензиските фондови;
- Поседување на соодветни лиценци и стручно оспособување на вработените во друштвата во поодделни области;
- Водење на евиденција на маркетинг материјали;
- Доследно и целосно почитување на самоограничувањата и зацртаните цели во Стратегијата и Тактиката за инвестирање на средствата на пензиските фондови.

Теренска контрола на чуварите на имот

Во вториот и третиот квартал на 2011 година, беше извршена редовна теренска контрола на работењето на двата чувари на имот, согласно Годишниот план на Агенцијата за контрола на работењето на пензиските друштва за 2011 година. Во периодот на вршење на теренска контрола, чувар на имот на пензиските фондови со кои управува НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје беше Комерцијална банка АД Скопје, додека чувар на имот на пензиските фондови со кои управува КБ Прво пензиско друштво АД Скопје беше НЛБ Тутунска банка АД Скопје. Контролата беше изведена непосредно во просториите на двата чувари и продолжи посредно во Агенцијата.

Контролата ги вклучи следните аспекти на работењето на чуварите:

- 1) Усогласеност со законските прописи и интерните акти на банката;
- 2) Човечка и материјална адекватност;
- 3) Посреднички активности на банката-чувар на имот со средствата на пензиските фондови (порамнување на трансакции);
- 4) Чување и евиденција на средствата на пензиските фондови;
- 5) Контролни активности на банката чувар на имот во врска со инвестиционите активности на пензиските друштва со средствата на пензиските фондови;
- 6) Почитување на обврските кои произлегуваат од договорот за чувар на имот;
- 7) Оценка на системот на известување кон пензиските друштва и кон Агенцијата;
- 8) Оценка на системот на интерни контроли и интерна ревизија;
- 9) Соработка и надзор на суб-чуварот на имот;
- 10) Системите за спречување на перење пари;
- 11) Спречување на злоупотреба на информации добиени како резултат на службена положба.

Врз основа на констатациите и забелешките од записникот за извршената контрола на чуварите на имот, а земајќи ги во предвид добрите деловни обичаи, како и потребата за континуираното подобрување на работењето на чуварите со цел унапредување и развој на капитално финансираниот пензиски систем и заштитата на интересите на членовите на пензиските фондови, препораките на Агенцијата во смисла на подобрување на работењето на пензиските друштва се однесуваат на зајакнување на интерните контроли во процесот на евидентирање на инструментите во портфолиото на пензиските фондови и во подготвувањето и доставувањето на извештаи за

портфолиото до Агенцијата и тековно следење, контрола и известување за настанати прекршувања на законските ограничувања за вложување на средствата на пензиските фондови во поединечен инструмент, издавач или класа на инструменти.

III.2 Закони и подзаконски акти

Во текот на 2011 година Агенцијата учествуваше во изработка на Законот за изменување и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за изменување и дополнување на Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување, чиј предлагач е Министерството за труд и социјална политика.

Во 2011 година Агенцијата ги изготви и донесе следните акти кои се однесуваат на задолжителното и доброволното капитално финансирано пензиско осигурување:

1. Правилник за лиценцирање на пензиски друштва;
2. Правилник за начинот и постапката за давање на одобренија;
3. Правилник за методологијата за пресметка на сопствените средства на пензиско друштво;
4. Правилник за формата и содржината на финансиските извештаи на пензиското друштво;
5. Правилник за измени и дополнување на Правилникот за начинот и постапката за избор на член на управен одбор и надзорен одбор на пензиско друштво;
6. Правилник за измени и дополнување на Правилникот за поблиските услови за основање на пензиски друштва;
7. Правилник за начинот на спојување на пензиски друштва и спојување на пензиски фондови;
8. Правилник за начинот на присојединување на пензиски друштва и присојединување задолжителни и/или доброволни пензиски фондови;
9. Правилник за начинот на вршење контрола на пензиски друштва;
10. Правилник за измена и дополнување на Правилникот за инвестирање на средства на задолжителните пензиски фондови;
11. Правилник за измена и дополнување на Правилникот за потребниот обем на тргување и неопходната кадровска, техничка и организациона оспособеност на домашните правни лица кои можат да бидат избрани а вршење на услуги со хартии од вредност;
12. Правилник за измена и дополнување на Правилникот за членство во доброволен пензиски фонд;
13. Правилник за начинот и постапката на маркетинг на пензиски фондови;
14. Правилник за известување на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување од страна на пензиското друштво.

III.3 Постапувања поврзани со права на членови, претставки и предлози

Ивестување на трајно и времено распределени лица во задолжителен пензиски фонд

Согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, Агенцијата времено ги распределува во задолжителен пензиски фонд осигурениците кои не се зачлениле во задолжителен пензиски фонд, а биле обврзани на тоа. При распределбата на осигурениците во задолжителните пензиски фондови Агенцијата еднаш месечно утврдува пондер за секој задолжителен пензиски фонд според приносот на задолжителниот пензиски фонд и висината на надоместокот од придонесите уплатени во задолжителен пензиски фонд. Секој осигуреник има право, три месеци по стапување во задолжително пензиско и инвалидско осигурување, да потпише договор за членство во задолжителен пензиски фонд по сопствен избор, а доколку не потпише договор останува член на задолжителниот пензиски фонд во кој бил распределен од Агенцијата. Согласно законските обврски, Агенцијата ги информира времено распределените осигуреници за задолжителниот пензиски фонд во кој се распределени. Информацијата се доставува како писмо на име на времено распределен осигуреник на домашна адреса, а домашните адреси на осигурениците Агенцијата ги добива од Министерството за внатрешни работи врз основа на склучен договор за соработка. Агенцијата редовно ја спроведува оваа законска обврска и за таа цел е развиено и софтверско решение за печатење на известувањата. Во текот на 2011 година Агенцијата испрати вкупно 13.813 писмени известувања до лица кои се времено распределени во задолжителен пензиски фонд.

Постапувања по барања

Во текот на 2011 година Правниот сектор постапуваше по барања од осигуреници, членови на задолжителен пензиски фонд, агенти и пензиски друштва и предлагаше до директорот на Агенцијата преземање конкретни активности и мерки. Во најголем дел вршени се корекции на личните податоци, внесувани се договори за членство во Регистарот на членови и водени се постапки поради повреда на правата и интересите на осигурениците и членовите на задолжителните пензиски фондови.

Врз основа на законската обврска за заштита на интересите на членовите во 2011 година до Агенцијата пристигнати се 22 барања од членови и пензиски друштва, при што Агенцијата донесе 20 решенија за поништување на регистрацијата на 20 члена од Регистарот на членови во вториот столб. Ваквите решенија Агенцијата ги спроведуваше врз основа на постапка спроведена според *Законот за општа управна постапка*. Имено, во најголем број случаи се работи за лица со бенефициран стаж кои поради неточна евиденција во Фондот на ПИОМ станале членови во задолжителен пензиски фонд. Агенцијата донесе 2 решенија за одбивање на барања на членови за поништување на нивната регистрација во Регистарот на членови во вториот столб.

Согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување кога починатиот член на задолжителен пензиски фонд нема членови на семејството кои имаат право на семејна пензија согласно со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, средствата од сметката на тој член стануваат дел од неговата оставинска маса и со тие средства се постапува согласно со Законот за наследување. Барањата за исплата на овие средства заедно со соодветната документација, пензиските друштва ги доставуваат до Агенцијата заради одобрување на исплатата. Во текот на 2011 година Агенцијата одобри пренос на средства на 42 починати члена, по основ на наследство, од нивните индивидуални сметки во пензиските фондови, на сметките на соодветните наследници.

Во текот на 2011 година продолжи премиот на членовите од еден во друг задолжителен пензиски фонд преку потпишување на времен договор за членство со пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд во кој членот сака да премине.

Времениот договор за членство се доставува до Агенцијата која членот го известува со формулар дека за премин од еден во друг пензиски фонд се плаќа надоместок кога членот членувал во постојниот пензиски фонд пократко од 24 месеци. Преминот се извршува само доколку членот го врати формуларот на Агенцијата, со што потврдува дека се согласува да биде извршен преминот. Во текот на 2011 година преминале вкупно 141 члена од еден во друг задолжителен пензиски фонд и тоа 88 члена во КБ Прв отворен задолжителен пензиски фонд и 53 во Отворен задолжителен пензиски фонд - НЛБ Пензиски фонд. Воедно, надоместок за премин во 2011 година платиле 2 члена и тоа еден за премин во КБ Прв отворен задолжителен пензиски фонд и еден за премин во Отворен задолжителен пензиски фонд - НЛБ Пензиски фонд.

Постапувања по претставки и предлози

Во текот на 2011 година до Агенцијата пристигнаа вкупно 28 претставки и предлози, од кои пет предлози од пензиските друштва кои се однесуваат на измена или дополнување на правилниците кои ги донесува Агенцијата и 23 претставки од осигуреници на кои не им е регулиран статусот или распределбата во еден од задолжителните пензиски фондови. На сите претставки и предлози Агенцијата одговори соодветно и во рок во согласност со *Законот за постапување по претставки и предлози*.

III. 4 Активности поврзани со агенти на пензиските друштва

Согласно *Правилникот за начинот и постапката за полагање испит за стекнување својство агент и за запишување на лицето во регистарот на агенти*, Агенцијата организира четири редовни испитни сесии во текот на една календарска година. Испитот се полага писмено, со содржина утврдена во програмата за полагање на испитот, што ја изготвува Агенцијата. Согласно оваа програма, секој кандидат кој освоил најмалку 70% од вкупните бодови на тестот го положил испитот.

Во текот на 2011 година, Агенцијата ја ажурираше *Програмата за полагање на испит за лицата кои ќе вршат маркетинг*, со измените на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување и измените на подзаконските акти. Во 2011 година испитот го полагаа вкупно 278 кандидати од двете друштва од кои 126 го положија испитот.

Согласно Законот за заштита на лични податоци, личните податоци може да се користат само во време кое е неопходно за остварување на одредената цел. По истекот на неопходното време, личните податоци мораат да се бришат освен ако со друг закон поинаку не е уредено. Во конкретниот случај, Агенцијата ги користи личните податоци на лицата кои сакаат да стекнат својство на агент во периодот потребен за полагање на испит и евидентирање на агентите во информатичкиот систем на Агенцијата. Со заокружување на процесот за внес на лични податоци на лицата кои полагаат испит за стекнување својство на агент во информатичкиот систем на Агенцијата, престанува потребата од чување на тестовите од испитите. Заради тоа Комисијата за полагање на испит за стекнување својство на агент ги уништуваше тестовите од испитите за стекнување својство на агент.

Во 2011 година, Агенцијата изврши регистрација на 122 агенти од кои 55 агенти на КБ Прво и 67 на НЛБ НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД. Исто така беше извршена и годишна обнова на регистрацијата на агентите и тоа за вкупно 642 агенти од кои 289 агенти на КБ Прво и 353 на НЛБ НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД. На 313 агенти им беа

прекинати договорите и тоа на 309 агенти на КБ прво и на 4 агенти на НЛБ НОВ ПЕНЗИСКИ ФОНД.

III.5 Развивање на свеста на јавноста за целите и принципите на капитално финансираното пензиско осигурување и правата на членовите на пензиските фондови

Активности во насока на развивање на свеста на јавноста

Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување, во рамките на своите надлежности за развивање на свеста на јавност за целите и принципите на капитално финансираното пензиско осигурување и правата на членовите на пензиските фондови, имаше повеќе активности во текот на 2011 година кои вклучуваа едукација на јавноста (преку медиумски настапи) со цел зголемување на свесноста и информираноста на осигурениците за системот. Настапите на медиумите беа на повеќе теми од областа на капитално финансираното пензиско осигурување беа, а објавени и написи во пишаните медиуми (соопштенија и интервјуа во пишани медиуми и интервјуа за радио и телевизија).

На 3.март 2011 година се одржа Работилница за *Кодексот за добро корпоративно управување на пензиските друштва*. Оваа Работилница се организираше во соработка со IFC (International Finance Corporation) и SECO (Швајцарска канцеларија за соработка во Македонија). Во оваа прилика своите искуства ги споделија претставници на пензиските друштва, претставници на Комисија за Хартии од Вредност и Народна Банка на Р. Македонија.

По повод обележувањето на петгодишнината од воведувањето на капиталното финансирано пензиско осигурување и заокружување на успешната соработка со Светска Банка во областа на пензиските реформи, на 12 април 2011 година во хотелот Холидеј Ин, Скопје се одржа Меѓународна конференција за пензиски реформи и идни предизвици. На конференцијата присуствуваа претставници од пензиските друштва, деловните банки, осигурителните компании, експерти од пензиската област, НБРМ, меѓународни организации кои ја дале своја поддршка во спроведување на пензиската реформа, како и делегации од други држави.

Во јули 2011 година се одржа прес конференција на која беше презентираан петтиот годишен извештај за состојбите во капитално финансираното пензиско осигурување. Свое обраќање до присутните имаше директорот на Агенцијата, кој појасни за карактеристиките на капитално финансираното пензиско осигурување, најзначајните податоци од капитално финансираното пензиско осигурување, оценка на извршувањето на прописите во областа на капитално финансирано пензиско осигурување и други податоци од значење за ова осигурување. Извештајот беше отпечатен и на соодветно CD и доставен до медиумите и до релевантните институции.

III.6 Статистичка анализа и изработка на извештаи за капитално финансирано пензиско осигурување

Агенцијата во текот на 2011 година континуирано подготвуваше статистичка анализа за капитално финансираното пензиско осигурување, односно за функционирањето на пензиските друштва, задолжителните пензиски фондови и доброволните пензиски фондови. За таа цел редовно се изготвуваа и објавуваа месечни билтени, квартални статистички извештаи и годишен статистички извештај. Овие

извештаи содржат податоци за дистрибуцијата на членството во задолжителните и доброволните пензиски фондови според нивниот статус (доброволни или задолжителни членови во втор столб односно членови со доброволни индивидуални сметки или со професионални сметки во третиот столб), старосна и полова структура на членството, уплатени придонеси во вториот и третиот столб, наплатени надоместоци и висина на нето средствата на задолжителните и на доброволните пензиски фондови, вредност на сметководствените единици на задолжителните на доброволните пензиски фондови и структура на инвестициите на имотот на задолжителните и на доброволните пензиски фондови.

Во 2011 година особено внимание беше посветено на изработката на *Извештајот за состојбите во капитално финансирано пензиско осигурување за 2010 година*, кој е законска обврска на Агенцијата. Извештајот содржи опис на структурата на капитално финансираното пензиско осигурување, детален опис, информации и податоци за финансиското работење на пензиските друштва, задолжителните пензиски фондови и доброволните пензиски фондови. Во врска со пензиските фондови Извештајот вклучува информации и податоци за членството, преминот меѓу фондови, придонесите, инвестирањето, средствата, сметководствената единица, надоместоците и исплатата на пензиите и пензиските надоместоци, поодделно за секој вид пензиски фонд – задолжителен или доброволен. Исто така, Извештајот содржи и информации во врска со маркетингот и агентите на пензиските друштва, осврт на најзначајни измени и дополнувања на законските и подзаконските акти кои го уредуваат задолжителното и доброволното капитално финансирано пензиско осигурување и информации за почитувањето на законите и подзаконските акти. Во Извештајот е вклучен и краток преглед на светските состојби и трендови во капитално финансираното пензиско осигурување. На крај, дадено е и кратко резиме со осврт на улогата и работењето на Агенцијата во 2010 година и планираните активности на Агенцијата за 2011 година. Во прилог на Извештајот дадени се и голем број статистички податоци. Извештајот беше разгледан и прифатен од Управниот одбор на Агенцијата, истиот беше и објавен на веб страната на Агенцијата и отпечатен на CD и доставен до релевантни лица и институции со кои соработува Агенцијата. Потоа, во јули 2011 година беше одржана и прес конференција за промоција на Извештајот пред медиумите и пошироката јавност во Република Македонија.

Покрај горенаведените активности, беа реализирани и неколку истражувања и изготвени компаративни анализи и мислења за теми релевантни за капитално финансираното пензиско осигурување. Беше изготвена анализа на можноста за намалување на висината на надоместоците кои ги наплатуваат пензиските друштва кои управуваат со задолжителен пензиски фонд, како и истражувања со цел следење на новостите, трендовите и движењата во пензиската и други релевантните области со анализи на нивните влијанија врз капитално финансираното пензиско осигурување и можностите за развој и унапредување на капитално финансираното пензиско осигурување. Беше изготвена анализа за остварените приноси и компаративна анализа за финансиската едукација, која беше презентирана пред вработените во Агенцијата.

III.7 Развој на деловните процеси и софтверската апликација

Во текот на 2011 година Агенцијата продолжи да ги развива деловните процеси на МАПАС поврзани со функционирањето на вториот и третиот столб (ажурирање и унапредување);

Паралелно со измените во постојните деловните процеси, се вршеа и соодветни дополнувања и измени на софтверските решенија/модули за соодветните деловни процеси.

III.8 Информатичкиот капацитет на Агенцијата

Во текот на 2011 година Агенцијата тековно вршеше администрација на информатичкиот систем на Агенцијата, оптимизација на оперативната база на податоци, администрација и одржување на базата на податоци и на апликацискиот сервер, на оперативните системи и на хардверскиот систем, како и одржување на софтверската апликација, во соработка со софтверската куќа ангажирана за одржување на истата.

Исто така, тековно се администрираше и одржуваше постојната хардверска опрема составена од серверски машини на кои работи софтверската апликација, персоналните компјутери и преносните компјутери.

Агенцијата во текот на 2011 година ја зајакна својата информатичка инфраструктура со поставување на нови два сервери, се изврши замена на постарата опрема, а се работеше и на зајакнување на човечкиот потенцијал во Агенцијата со тоа што целокупниот персонал во одделението за информатика технологија беше пратен на соодветни обуки.

III.9 Градење и јакнење на капацитетот на човечките ресурси на Агенцијата

Вработените во Агенцијата имаа можност да ја продолжат својата професионална едукација преку учество во процесот на обуки и преку посета на конференции. Најголем дел од обуките беа организирани со помош на користење на средства од заемот СПИЛ на Светска банка.

Обука во земјата, учество на семинари и конференции

- Меѓународна конференција за пензиска реформа и идни предизвици во организација на МТСП, МАПАС и Светска банка, одржана во Скопје
- Работилница за вработените во МАПАС на тема супервизија заснована на оценка на ризик и состојби во капитално финансирано пензиско осигурување, одржана во Маврово
- Работилница за вработените во МАПАС на тема Законот за исплата на пензии и пензиски надоместоци од капитално финансираното пензиско осигурување одржана во Скопје
- Работилници и обуки во рамки на ИПА проект
- Обука за актуар во организација на Агенција за супервизија на осигурување (крај на 2011 во трае од две години)
- Курс за сметководство (во траење од 5 месеци)
- Обука за Меѓународни стандарди за финансиски извештаи (IFRS)
- Обука за инвестициони советници
- Работилница Управување со ризици, Едукативен центар М6, Скопје
- Работилница "Со корпоративно управување до зголемена вредност на компаниите"
- Конференција,,Предизвици во хармонизирањето на домашната регулатива и супервизија на осигурувањето со регулативата и праксата на Европската Унија
- Обука за Стратешко планирање за вработените на МАПАС.

Обука во странство и учество на конференции

- Конференција за пензиските системи во Европа: реформи во години на сиромаштија во организација на Европската банка за обнова и развој, одржана во Лондон
- ИОПС Конференција и Форум за Пензиско осигурување, одржана во Кејптаун
- Развојот на супервизијата во Холандија, одржана во Амстердам

III.10 Соработка со институции од земјата и од странство

Соработка со институции од земјата

Во текот на 2011 година продолжи редовната соработка со институциите во земјава со кои Агенцијата има склучено меморандуми за соработка преку остварување работни средби за размена на искуства, учество на семинари и конференции и редовна размена на релевантни извештаи.

Соработка со институции од странство и меѓународни организации

Како членка на ИОПС - Меѓународната организација на супервизори на пензиски фондови, која околу 50 земји - членки и набљудувачи од целиот свет кои ги опфаќаат сите нивоа на економски развој и кои ги соединуваат сите типови на пензиски и системи на супервизија, Агенцијата редовно учествува на конференциите и ги користи материјалите и упатствата изготвени од ова тело, со цел размена на информации и искуства и следење на светските стандарди и позитивните практики во областа на супервизијата на пензиските фондови. Агенцијата ги следи и стандардите за супервизија на ИОПС со цел унапредување на квалитетот и ефективноста на супервизијата на приватните пензиски фондови, со што ќе се засили нивниот развој и оперативна ефикасност и ќе се овозможи сигурен извор на пензија.

III.11 ИПА проект

Агенцијата во текот на 2011 година зеде активно учество во ИПА Проектот „Поддршка на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување“, во рамките на кој се работи заедно со странски и домашни консултант на;

- воведување на супервизија базирана на ризик
- воспоставување на стратешки план на Агенцијата и опис и дефинирање на деловните процеси на Агенцијата
- зајакнување на капацитетот на Агенцијата за истражување, странски пазари на капитал и странски финансиски пазари, воведување на информациски систем за сигурност и ИСО стандардизација.

IV. Други активности

- Агенцијата има претставник во две работни групи поврзани со усогласување на Македонското со Европското законодавство и тоа: Реформа во финансискиот сектор и Финансиски услуги. Агенцијата активно учествува во изготвување на Национална програма за усвојување на правото на Европската унија и Извештајот за напредокот на Република Македонија, како и на работните состаноци и поткомитети. Исто така, Агенцијата има претставник кој учествува во изготвување на Претпристапната програма на Република Македонија, која годишно се доставува до Европската Унија.
- Агенцијата активно учествуваше во работата со консултанти, на анализи и работилници со цел изготвување на предлог закон и предлог подзаконски акти со кои се уредува исплатата на пензии и пензиски надоместоци од капитално финансираното пензиско осигурување, чиј предлагач е Министерството за труд и социјална политика.

Потпретседател на Управниот одбор

Хаки Фазлиу